Cyngor sir ddinbych denbighshire County Council

Adroddiad i'r	Cyngor
Dyddiad y cyfarfod	28 Ionawr 2025
Aelod / Swyddog Arweiniol	David Stewart, Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio / Bob Chowdhury - Prif Archwilydd Mewnol
Pennaeth Gwasanaeth	Liz Thomas, Pennaeth Cyllid ac Archwilio
Awdur yr adroddiad	David Stewart, Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio / Bob Chowdhury, Prif Archwilydd Mewnol
Teitl	Adroddiad Blynyddol Drafft y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 2023-24

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Mae'n ymdrin ag adroddiad blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. Rhoi cyfrif i'r Cyngor dros waith y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar gyfer blwyddyn y Cyngor 2023/24.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod y Cyngor yn dal i ystyried mor bwysig yw llywodraethu corfforaethol da ac yn nodi cynnwys yr adroddiad, yn enwedig felly:

- Yr heriau y mae'r Cyngor yn eu hwynebu mewn perthynas â'r strategaeth ariannol,
- Effeithiolrwydd parhaus y gofrestr risgiau gorfforaethol,
- Pryderon y Pwyllgor ynglŷn ag effeithiau posib ar ddarpariaeth gwasanaethau a swyddogaethau llywodraethu allweddol yn sgil anawsterau wrth recriwtio a chadw staff.

4. Manylion yr adroddiad

4.1. Mae’n ofyniad statudol ar y Cyngor i gael Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 fel y’i diwygiwyd. Y Pwyllgor yw pwyllgor dynodedig y Cyngor at y diben hwn. Swyddogaeth statudol y Pwyllgor yw:

- Adolygu a chraffu ar faterion ariannol yr awdurdod;
- Llunio adroddiadau ac argymhellion yng nghyswllt materion ariannol yr awdurdod;
- Adolygu ac asesu trefniadau rheoli risg, rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol yr awdurdod;
- Paratoi adroddiadau ac argymhellion i’r awdurdod ar addasrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hynny;
- Goruchwylio trefniadau archwilio mewnol ac allanol yr awdurdod;
- Adolygu’r datganiadau ariannol y mae’r awdurdod yn eu llunio.

4.2 Y Pwyllgor hefyd yw'r corff sy’n gyfrifol am adolygu Cyfansoddiad y Cyngor yn barhaus.

4.3 Mae Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn gofyn bod traean o aelodau’r Pwyllgor yn aelodau lleyg. Mae yno felly chwech o aelodau etholedig a thri o aelodau lleyg ar y Pwyllgor. Mae’r Ddeddf hefyd yn nodi bod yn rhaid i Gadeirydd y Pwyllgor fod yn aelod lleyg. Cadeirydd y Pwyllgor ar hyn o bryd yw Mr. David Stewart.

4.4 Mae Cyfarwyddwr Corfforaethol - Llywodraethu a Busnes, Pennaeth Cyllid ac Archwilio a’r Prif Archwilydd Mewnol neu eu cynrychiolwyr yn mynychu pob cyfarfod o’r Pwyllgor. Mae swyddogion Archwilio Cymru hefyd yn bresennol ymhob cyfarfod.

4.5 Mae’r adroddiad hwn ar gyfer blwyddyn ariannol 2023-24.

4.6 Mae rhagor o fanylion am rôl y Pwyllgor ac amlinelliad o’i waith yn 2023-24 wedi’i nodi yn Adran 5 yr adroddiad hwn, ynghyd ag arsylwadau allweddol y Pwyllgor o ganlyniad i’w waith.

4.7 Mae’r atodiad hefyd yn nodi sut mae’r Pwyllgor wedi diwallu ei gylch gorchwyl a chanlyniadau’r gwerthusiad o’i arferion ac effeithiolrwydd yn erbyn y ‘Datganiad Sefyllfa: Pwyllgorau Archwilio mewn Awdurdodau Lleol a’r Heddlu’ a gyhoeddwyd gan Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) yn 2022.

5. Sut mae’r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1. Mae’r Pwyllgor yn cyflawni swyddogaeth bwysig yng nghyswllt un o themâu’r Cynllun Corfforaethol, sef Cyngor sy’n cael ei gynnal yn dda.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Nid oes unrhyw gostau ychwanegol yn gysylltiedig â’r adroddiad hwn. Mae’r camau i sicrhau cydymffurfiaeth â deddfwriaethau perthnasol a pholisïau’r Cyngor yn cael eu cyflawni o fewn y cyllidebau presennol.

7. Beth yw prif gasgliadau’r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1. Nid oes angen asesiad ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi’u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Ni ymgynghorwyd â’r Pwyllgorau Craffu nac eraill at ddibenion yr adroddiad hwn.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Mae’r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio’n chwarae rhan allweddol wrth helpu i sicrhau bod Sir Ddinbych yn Gyngor a reolir yn dda, fel y nodir yn gryno yn Adran 4 ac yn fanwl yn yr adroddiad. Nid oes goblygiadau ariannol uniongyrchol yn gysylltiedig â’r adroddiad.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Os nad oes Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio effeithiol, mae risg na cheir trosolwg ar drefniadau llywodraethu corfforaethol y Cyngor, sy’n elfen allweddol

o berfformiad da. Gall llywodraethu corfforaethol gwan gyfrannu at fethiant wrth ddarparu gwasanaethau.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Mae’n ofynnol yn ôl Cyfansoddiad y Cyngor bod y Pwyllgor yn llunio adroddiad blynyddol.